

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 10 listopada 2010 r.

**Pani
Marianna Matuszewska
Wójt Gminy Rzgów**

I/10/006
LPO-4114-01-06/2010

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu skontrolowała Urząd Gminy Rzgów (Urząd) w zakresie funkcjonowania wspólnot gruntowych na terenie Gminy Rzgów w latach 2008-2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 8 listopada 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Wójt niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia realizację przez Urząd zadań związanych z funkcjonowaniem wspólnot gruntowych na terenie gminy Rzgów.

1. Na terenie gminy funkcjonowało 12 wspólnot gruntowych obejmujących 98 działek o powierzchni ogółem 371,9671 ha. NIK pozytywnie ocenia przypisanie zadań związanych z zagospodarowaniem wspólnot gruntowych stanowisku ds. gospodarki gruntami i powierzenie ich do realizacji właściwemu pracownikowi Urzędu. NIK pozytywnie ocenia również zgromadzenie dokumentacji dotyczącej utworzenia 11 wspólnot gruntowych (za wyłączeniem wspólnoty Osieczka Druga) oraz ujawnienie gruntów należących do 12 wspólnot w powiatowej ewidencji gruntów i budynków prowadzonej przez Starostwo Powiatowe w Koninie.

2. Dla 11 wspólnot gruntowych w drodze decyzji organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego („jst”) zostały ustalone wykazy osób uprawnionych do udziału we wspólnocie gruntowej wraz z przypisaniem tym osobom obszarów gospodarstw rolnych oraz wielkości przysługujących im udziałów we wspólnocie oraz dane o nieruchomości, ich powierzchni stanowiącej wspólnotę gruntową (art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 czerwca

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

1963 r. o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych²). NIK negatywnie ocenia niezaktualizowanie wykazów osób uprawnionych do udziału w czterech wspólnotach (Babia, Barłogi, Modła i Dąbrowica), pomimo upływu 46 lat od daty ich ustalenia. Zdaniem NIK, brak aktualizacji tych wykazów, ze względu na rotację pokoleń doprowadził do nieuporządkowanej sytuacji prawnej ww. wspólnot. NIK ustaliła, że w przypadku siedmiu wspólnot (w tym czterech ww.), wystąpiły różnice w powierzchni gruntów. Rozbieżności te dotyczyły danych zawartych w decyzji organu jst ustalającej tę powierzchnię oraz danych ujętych w powiatowej ewidencji gruntów i budynków oraz w statutach spółek tych wspólnot.

3. NIK negatywnie pod względem legalności i rzetelności ocenia utworzenie spółki wspólnoty Osieczka Druga. Pomimo, że w 2001 r. została powołana spółka, to jednak do dnia rozpoczęcia kontroli NIK, nie został ustalony projekt wykazu osób uprawnionych do udziału we wspólnocie Osieczka Druga (art. 14 i art. 16 ustawy o zagospodarowaniu wspólnoty gruntowej). Nieprawidłowość ta stanowiła naruszenie przepisu art. 8 ust. 2 ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych. Dopiero w dniu 26 października 2010 r. został ustalony projekt wykazu a następnie podjęte zostały działania w celu uregulowania stanu prawnego tej wspólnoty. Zatem, zatwierdzenie w dniu 2 października 2001 r. statutu spółki wspólnoty Osieczka Druga miało miejsce z istotnym naruszeniem przepisów art. 18 w związku z art. 14 ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych. Ponadto, na zebraniu powołującym wspólnotę Osieczka Druga postanowiono o równym udziale we wspólnocie oraz o nienaliczaniu udziałów. Było to niezgodne z dyspozycją art. 9 ust. 2 przywołanej ustawy. Stosownie do tego przepisu, wielkość udziałów uprawnionych do korzystania ze wspólnoty gruntowej ustala się w ten sposób, że połowę wspólnoty dzieli się pomiędzy uprawnionych w równych częściach, drugą zaś połowę - proporcjonalnie do obszarów gruntów posiadanych przez każdego z uprawnionych, a położonych na obszarze tej samej lub graniczącej z nią gminy.

4. NIK negatywnie ocenia dopuszczenie do niezaktualizowania zapisów statutów czterech spółek (wspólnot Babia, Dąbrowica, Barłogi i Modła), spośród 12 utworzonych. Zostały one zatwierdzone w 1970 r., a wykazy osób uprawnionych do udziału w tych wspólnotach, będących członkami tych spółek zostały ustalone w 1964 r. Również nieprawidłowym było niezaktualizowanie statutów spółek dwóch wspólnot (Osieczka Pierwsza i Goździków), które zostały zatwierdzone w 1970 r. Wykazy osób uprawnionych do udziału w tych wspólnotach – członków spółek zostały ustalone w jednym przypadku w 2007 r., a w drugim w 2009 r. Zdaniem NIK, brak zaktualizowania statutów, w tym listy członków spółek, doprowadził do nieuporządkowanej sytuacji prawnej tych spółek i niemożności podejmowania decyzji należących do wyłącznej kompetencji ogólnego zebrania członków spółki.

5. NIK negatywnie ocenia zatwierdzenie w latach 2004-2010 statutów czterech spółek wspólnot Witnica, Zastruże, Grabienice i Sławsk. Zawierały one zapisy nierzetelne, nielegalne, nieaktualne oraz sprzeczne ze stanem prawnym obowiązującym w dniu ich zatwierdzenia. W statucie spółki wspólnoty Sławsk został przywołany „Wydział rolnictwa i leśnictwa”, podczas gdy taka jednostka nie została uwzględniona w schemacie organizacyjnym Urzędu. W czterech statutach nierzetelność zapisów polegała na wskazaniu dat utworze-

² Dz. U. Nr 28 poz. 169 ze zm.

nia spółek. Były one niezgodne z dokumentacją o utworzeniu tych spółek. Postanowienia statutu spółki Sławsk naruszały, w ocenie NIK, przepisy art. 26 ust. 1 ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych. Według tego przepisu zgodę na zbycie lub zamianę gruntów wspólnoty lub na zaciągnięcie pożyczki wydaje wójt, a w statucie tej spółki ustalono, że zgodę na zbycie lub zamianę gruntów podejmuje „walne zebranie członków wspólnoty gruntowej”, a na zaciągnięcie pożyczki – „Wydział rolnictwa i leśnictwa w starostwie powiatowym”. Ponadto, przywołane zapisy w statutach spółek trzech wspólnot, zatwierdzonych w latach 2008-2010 były niezgodne z obowiązującym stanem prawnym (dotyczące nazwy organów wykonawczych jst – „prezydium powiatowej rady narodowej”, które zostały zmienione ustawą z dnia 17 maja 1990 r. w sprawie podziału zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz zmiany niektórych ustaw³, obowiązującą od dnia 27 maja 1990 r.).

6. W ocenie NIK, nadzór Wójta nad spółkami wspólnot gruntowych nie był wystarczający. W ramach sprawowanego na podstawie art. 23 ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych nadzoru nad spółkami zarządzającymi wspólnotami, nie zostały wyegzekwowane od 11 spółek plany zagospodarowania i regulaminy użytkowania gruntów i urzędzeń spółki. Wymóg taki został określony w art. 24 ust. 1 ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych i w statutach spółek. W 1996 r. spółka zarządzająca wspólnotą Dąbrowica przedłożyła regulamin użytkowania gruntów wspólnoty. Jednak formalnie został on zatwierdzony dopiero w dniu 28 października 2010 r. NIK negatywnie ocenia dokumentowanie składu zarządów ośmiu spółek, których kadencja trwała według postanowień statutów 3 lata. Dla dwóch spółek (wspólnoty Modła i Witnica) utworzonych odpowiednio w 1970 r. i we wrześniu 2010 r. Urząd nie był posiadaniem dokumentacji dotyczącej składu zarządu, a dla sześciu spółek (wspólnoty Dąbrowica, Babia, Boborowo, Sławsk, Osieczka Pierwsza, Barłogi) dokumentacja ta była nieaktualna (uchwały o wyborze zarządu podjęte zostały w latach 1968 – 2005). Ponadto, do końca 2009 r. Pani Wójt nie wyegzekwowała od spółek sprawozdań z działalności.

NIK zwraca uwagę na to, że z corocznej kontroli sposobu zagospodarowania gruntów wspólnot przez spółki nie była sporządzona dokumentacja pokontrolna.

7. Z tytułu użytkowania gruntów, wspólnoty były podatnikami podatków rolnego, leśnego lub od nieruchomości. Zaległość z tytułu podatku od nieruchomości w kwocie 337 zł posiadała wspólnota Osieczka Pierwsza. Pomimo upływu 144 dni od daty doręczenia upomnienia dłużnikowi, Urząd z naruszeniem przepisów rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁴, nie podjął dalszych działań egzekucyjnych w celu wyegzekwowania tej zaległości.

8. Oględziny gruntów 12 wspólnot wykazały, iż tylko grunty trzech wspólnot (Grabienice, Modła i Osieczka Druga) były w pełni zagospodarowane i wykorzystywane pod pa-

³ Dz. U. Nr 34 poz. 198 ze zm.

⁴ Dz. U. Nr 137, poz. 1541 ze zm.

stwiska lub lasy. Część gruntów pozostałych wspólnot była niezagospodarowana, ze względu na to, że stanowiły one nieużytki lub tereny zalewowe.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Doprowadzenie do uregulowania stanu prawnego spółki wspólnoty Osiecza Druga.
2. Wyegzekwowanie od spółek zarządzających gruntami wspólnot sporządzenia planu zagospodarowania i regulaminu użytkowania gruntów i urządzeń oraz ich zatwierdzenie.
3. Egzekwowanie od zarządów spółek wspólnot gruntowych obowiązku przedkładania Wójtowi uchwał w sprawie powołania składu zarządu spółek i sprawozdań z ich działalności.
4. Doprowadzenie do zaktualizowania wykazów osób uprawnionych do udziału we wspólnotach.
5. Doprowadzenie do zmiany statutów spółek wspólnot gruntowych posiadających zapisy nielegalne, nieaktualne lub nierzetelne.
6. Wyegzekwowanie od wspólnoty Osiecza Pierwsza zaległego podatku od nieruchomości wraz z odsetkami.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, działając na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Wójt, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.